

**UCHWAŁA NR XLVIII/284/2023
RADY POWIATU STRZELECKO DREZDENECKIEGO**

z dnia 18 grudnia 2023 r.

w sprawie przyjęcia 3 - letniego Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej.

Na podstawie art. 12 pkt. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t. j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1526), art. 180 pkt. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1426 ze zmianami)

Rada Powiatu

uchwała, co następuje

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024 - 2026 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Zbigniew Kubasik

Załącznik do uchwały.....
Rady Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego
z dnia

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
NA TERENIE POWIATU
STRZELECKO - DREZDENECKIEGO
NA LATA 2024-2026

Spis treści

Wstęp.....	3
I. Podstawy prawne programu	4
II. Charakterystyka pieczy zastępczej.....	6
1. Zadania pieczy zastępczej.....	6
2. Zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.....	6
III. Analiza pieczy zastępczej w powiecie strzelecko-drezdeneckim.....	8
1. Wsparcie rodzin przeżywających trudności na terenie poszczególnych gmin....	8
2. Piecza zastępcza w powiecie strzelecko-drezdeneckim.....	11
3. Osoby usamodzielniane.....	18
IV. Cele powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2024-2026...21	
1. Cel szczegółowy I – wsparcie rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu.....	21
2. Cel szczegółowy II - pozyskiwanie nowych rodzin zastępczych.....	22
3. Cel szczegółowy III- utworzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej.....	22
4. Cel szczegółowy IV- wsparcie procesu usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej.....	22
V. Limit rodzin zastępczych na lata 2024-2026.....	23
VI. Źródła finansowania.....	24
VII. Realizatorzy programu.....	24
VIII. Ewaluacja.....	24

Wstęp

Rodzina jest najlepszym miejscem do prawidłowego rozwoju oraz wychowania i opieki nad dziećmi. Prawidłowo funkcjonująca rodzina troszczy się o zaspokojenie tych potrzeb, a w miarę rozwoju uczy się jak samodzielnie je zaspokajać. W dobrze funkcjonującej rodzinie dzieci są chronione w taki sposób, że są strzeżone przed poniżającym zachowaniem innych, a jednocześnie wspierane w konstruowaniu granic przed obrażaniem przez innych ludzi i przygotowywane do ochrony siebie.

Zdarzają się jednak sytuacje, w których należy podjąć radykalne kroki i oddzielić dzieci od rodziców ze względu na ich dobro, a często i bezpieczeństwo. Dlatego też konieczne jest rozwijanie systemu pieczy zastępczej, aby móc zapewnić czasową opiekę i wychowanie dzieciom w przypadku niemożności sprawowania opieki na dzieckiem przez rodziców.

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Ważny jest też aspekt społeczny, ponieważ najlepszym rozwiązaniem dla dziecka i społeczeństwa byłoby takie, aby dzieci mogły żyć i rozwijać się w środowisku, w którym się urodziły. Należy też podkreślić, że opieka zastępcza może nastąpić dopiero po wyczerpaniu wszystkich środków i możliwości, aby dziecko pozostało w domu rodzinnym.

Działania podejmowane przez instytucje do tego powołane, a w szczególności praca asystentów rodziny na szczeblu gminy nie zawsze przynoszą efekty, dlatego też należy zabezpieczyć takie formy opieki nad dzieckiem, które pozwolą na stworzenie jak najlepszych warunków do wychowania i opieki nad dzieckiem, jakim jest piecza zastępcza organizowana przez powiat.

Niniejszy program zawiera diagnozę sytuacji pieczy zastępczej na terenie powiatu strzelecko-drezdeneckiego, określa kierunki działań w perspektywie 3-letniej, a także zakres prowadzonej działalności na rzecz rozwoju pieczy zastępczej na terenie powiatu.

I. Podstawy prawne programu

Działania w zakresie rozwoju pieczy zastępczej, w tym zadania zapisane w niniejszym programie, podejmowane są i realizowane w oparciu o następujące akty prawne;

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 – tekst jednolity);
2. Konwencja o Prawach Dziecka;
3. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 roku, poz. 1426 tekst jednolity);
4. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023r. poz. 901 tekst jednolity);
5. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r., poz. 1526 – tekst jednolity);
6. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r., w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r. Nr 292, poz. 1720);
7. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 2452).

Podstawą opracowania 3 - letniego powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej jest art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023r. poz. 1426 – tekst jednolity).

Do zadań powiatu wynikających z w/w ustawy należy:

1. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo- wychowawczych;
2. organizowanie wsparcia osobom usamodzielnionym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
3. tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
4. prowadzenie placówek opiekuńczo–wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponad gminnym;
5. organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu

- rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
6. organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania: grup wsparcia, poradnictwa specjalistycznego,
 7. wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
 8. zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu dziecku niezbędnych badań lekarskich;
 9. wprowadzanie danych do rejestru, o którym mowa w art. 38 d ust.1 ich aktualizacja i usuwanie ;
 10. kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej albo centrum usług społecznych dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
 11. finansowanie:
 - a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
 - b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne;
 - c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.
 12. Sporządzanie, zgodnie ze wzorami udostępnionymi drogą elektroniczną przez ministra właściwego do spraw rodziny, sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej z zastosowaniem systemu teleinformatycznego.

II. Charakterystyka pieczy zastępczej

1. Zadania pieczy zastępczej

Pieczą zastępczą zapewnia:

- 1) pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy to możliwe – dążenie do przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym;
- 2) przygotowanie dziecka do :
 - a. godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia ;
 - b. pokonywanie trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki ;
 - c. nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczenia straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych;
- 3) zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno –rekreacyjnych.

Pieczę zastępczą dzielimy na :

- pieczę rodzinną: rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka;
- pieczę instytucjonalną: placówki opiekuńczo- wychowawcze;

Od 1 stycznia 2012 roku zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodzinne formy pieczy zastępczej to:

- rodziny zastępcze spokrewnione (osoby spokrewnione z dzieckiem w pierwszej linii pokrewieństwa tj. rodzeństwo, dziadkowie);
- rodziny zastępcze niezawodowe (osoby obce lub spokrewnione, ale dalsze pokrewieństwo np. wujostwo);
- rodziny zastępcze zawodowe w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego, specjalistyczne.

2. Zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie strzelecko-drezdeneckim zgodnie z Zarządzeniem nr 31/2011 Starosty Strzelecko-Drezdeneckiego z dnia 13 grudnia 2011 r. jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drezdenku, do jego zadań należy:

- 1) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny, zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 2) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;
- 3) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 4) zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka;
- 5) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- 6) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;
- 7) zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;
- 8) organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;
- 9) współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;
- 10) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- 11) zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
- 12) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;

- 13) prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę;
- 14) przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 15) zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
- 16) przedstawianie Staroście i Radzie Powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy;
- 17) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- 18) organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza, albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku;
- 19) wprowadzanie danych do rejestru, o którym mowa w art. 38 d ust.1, ich aktualizacja i usuwanie.

III. Analiza pieczy zastępczej w powiecie strzelecko-drezdeneckim

1. Wsparcie rodzin przeżywających trudności na terenie poszczególnych gmin.

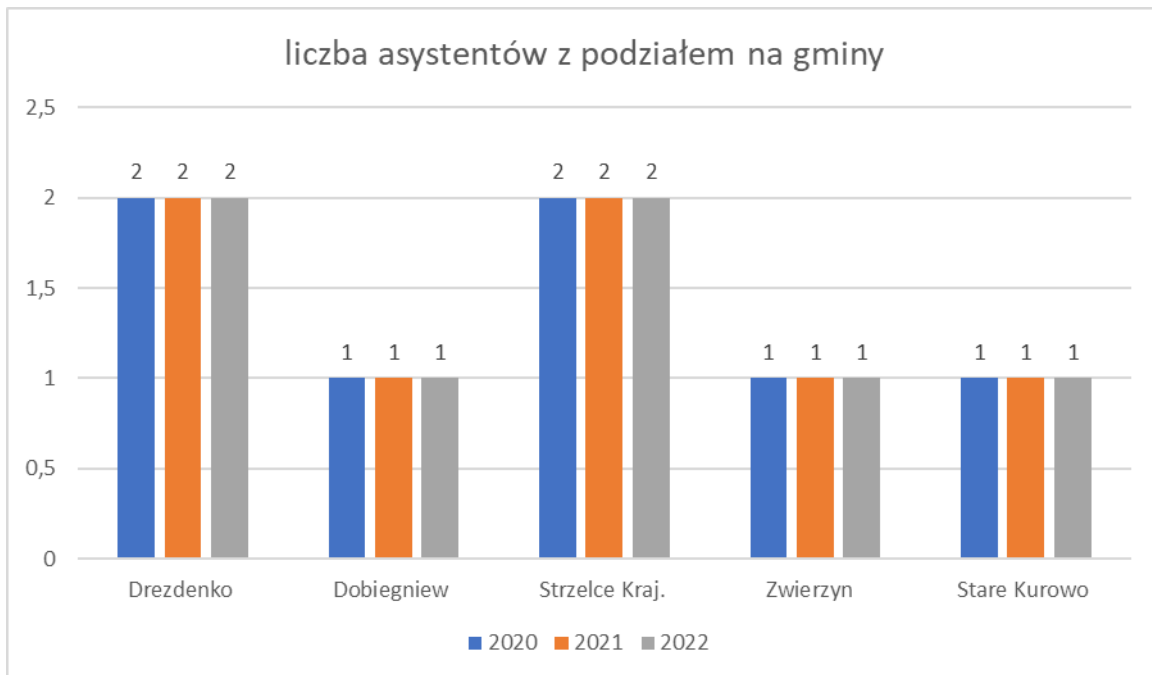
Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyraźnie podzieliła kompetencje między samorząd gminny i powiatowy w zakresie pracy z rodziną biologiczną, co należy do zadań własnych gmin, a organizacją pieczy zastępczej przez powiat.

Aby lokalny system wspierania rodziny przeżywającej trudności przynosił pożądane efekty należy położyć nacisk na profilaktykę oraz pracę z rodziną biologiczną. Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej ma być ostatecznością, po wykorzystaniu przez gminę

wszystkich możliwych form wsparcia rodziny naturalnej, w szczególności przez asystenta rodziny.

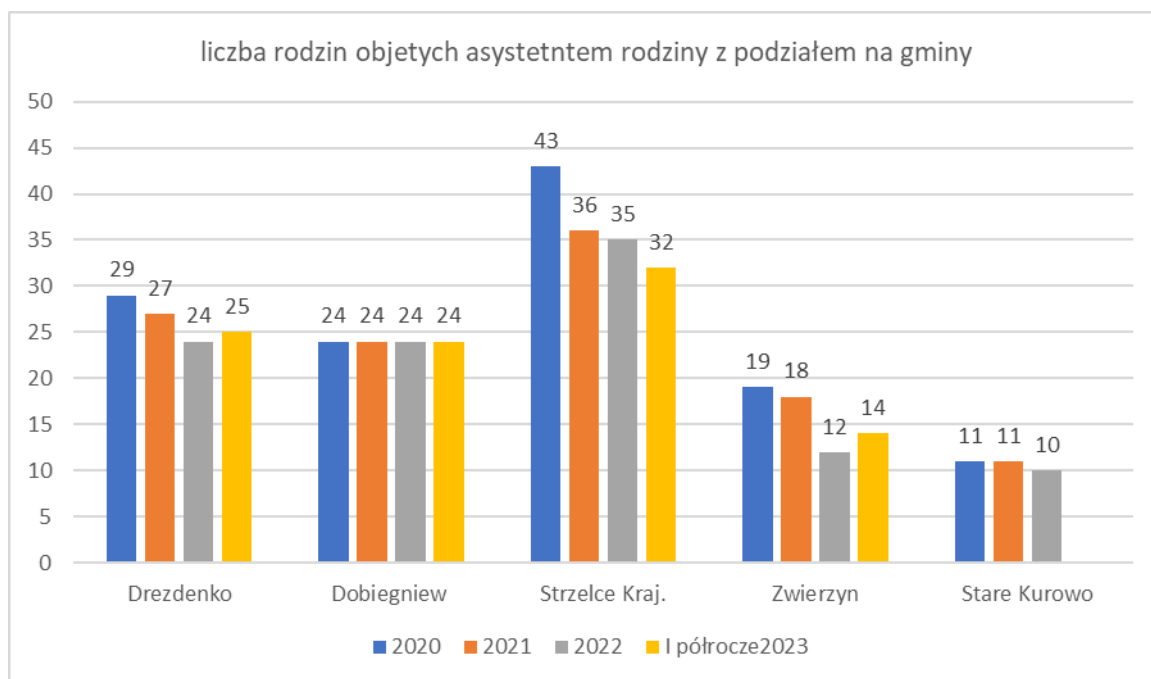
Stąd też potrzeba opracowania powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej, który z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań nakreśli kierunki działań w perspektywie 3 letniej, których głównym celem będzie zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc w pieczy zastępczej oraz stosownych środków finansowych.

Wykres 1. Liczba asystentów rodziny z podziałem na gminy

Źródło: dane uzyskane z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu strzelecko-drezdeneckiego.

Wykres 2. Liczba rodzin objętych asystentem rodziny z podziałem na gminy

Źródło: dane uzyskane z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu strzelecko-drezdeneckiego

Analizując powyższe wykresy można zauważyć, że poziom zatrudnienia asystentów rodziny jako tych, którzy mają za zadanie pomóc rodzinie pokonać trudności utrzymuje się na podobnym poziomie jak w latach poprzednich. W gminach Drezdenko i Strzelce Kraj. w okresie od 2020 do I półrocza 2023 zatrudnionych jest dwóch asystentów w pozostałych gminach po jednym asystencie. Wykres dotyczący liczby rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny pokazuje, że w roku 2020 najwięcej rodzin objętych takim wsparciem było w gminie Strzelce Kraj. Od roku 2021 zauważalne jest zmniejszenie liczby rodzin w tej gminie. W pozostałych gminach powiatu liczba rodzin, w których pracuje asystent pozostaje na podobnym poziomie jak w poprzednich latach. Z informacji uzyskanych od ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu wynika, iż liczba środowisk zagrożonych odebraniem dzieci kształtuje się następująco: Strzelce Kraj.- 8 rodzin ; Drezdenko -9 rodzin; Dobiegniew - 3 rodziny; Stare Kurowo 1 rodzina; Zwierzyn 2 rodziny.

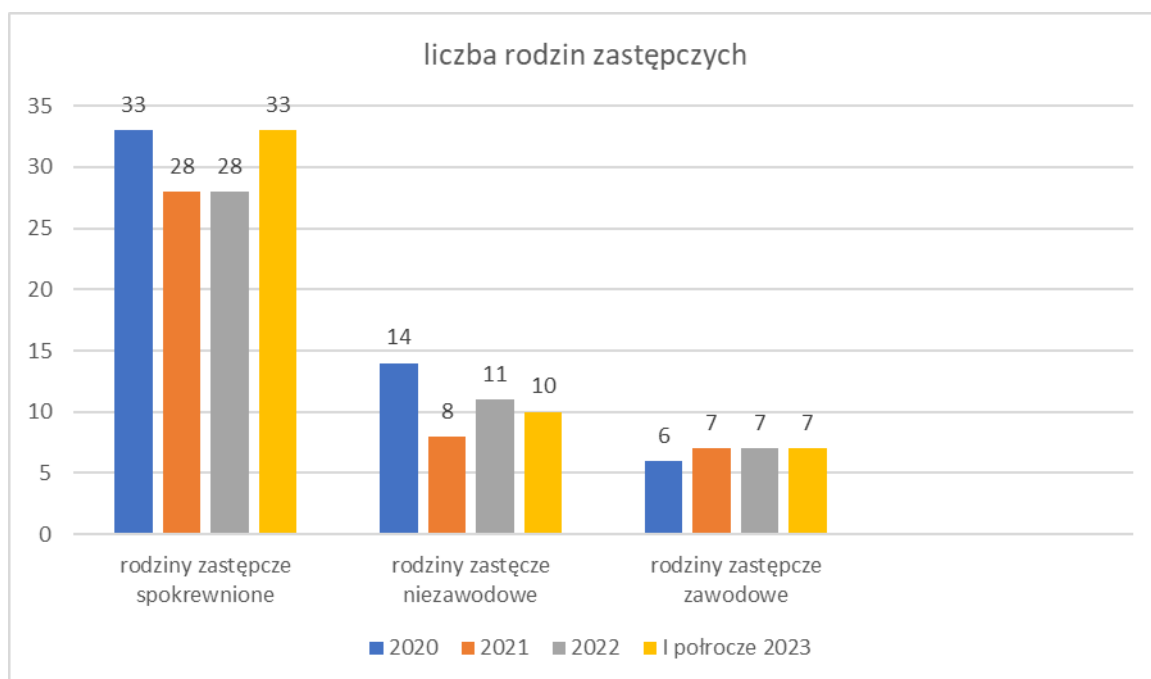
W roku 2019 kiedy opracowany był program na lata 2020-2023 ośrodki pomocy społecznej informowały o środowiskach zagrożonych odebraniem dzieci i było ich wtedy 11, obecnie tj. w 2023 roku liczba takich środowisk to 23, a więc odnotowuje się wzrost o 109 %.Analogicznie do liczby środowisk zagrożonych odebraniem dzieci, liczba asystentów pozostaje bez zmian. Istnieje obawa, że asystenci rodziny, którym już dzisiaj jest trudno wprowadzać zmiany w rodzinach są coraz bardziej obciążeni, a tym samym jest prawdopodobnie mniejsza efektywność ich pracy.

2. Piecza zastępcza w powiecie strzelecko-dreźnieckim

W sytuacji gdy dziecko nie może dalej wychowywać się w swojej rodzinie biologicznej, najlepszym rozwiązaniem dla bezpieczeństwa dziecka jest zapewnienie mu opieki w rodzinnej pieczy zastępczej, którą może być: rodzina zastępcza spokrewniona, rodzina zastępcza niezawodowa lub zawodowa oraz rodzinny dom dziecka. Rodzinna piecza zastępcza jest formą tymczasowej opieki nad dzieckiem. Dziecko może pozostać w rodzinie zastępczej do osiągnięcia pełnoletności, a w przypadku zmiany sytuacji prawnej dziecka (przywrócenie lub pozbawienie władzy rodzicielskiej), może ustać potrzeba sprawowania dalszej pieczy zastępczej. Najczęściej do rodziny zastępczej trafiają dzieci rodziców o ograniczonej i zawieszanej władzy rodzicielskiej. Rodzina zastępcza ma na celu zapewnienie dziecku odpowiednich warunków rozwoju i wychowania, adekwatnie do jego stanu zdrowia i indywidualnych możliwości.

W ostatnich trzech latach piecza zastępcza w powiecie kształtowała się następująco.

Wykres 3. Liczba rodzin zastępczych na terenie powiatu strzelecko-dreźnieckiego w latach 2020- I półrocze 2023

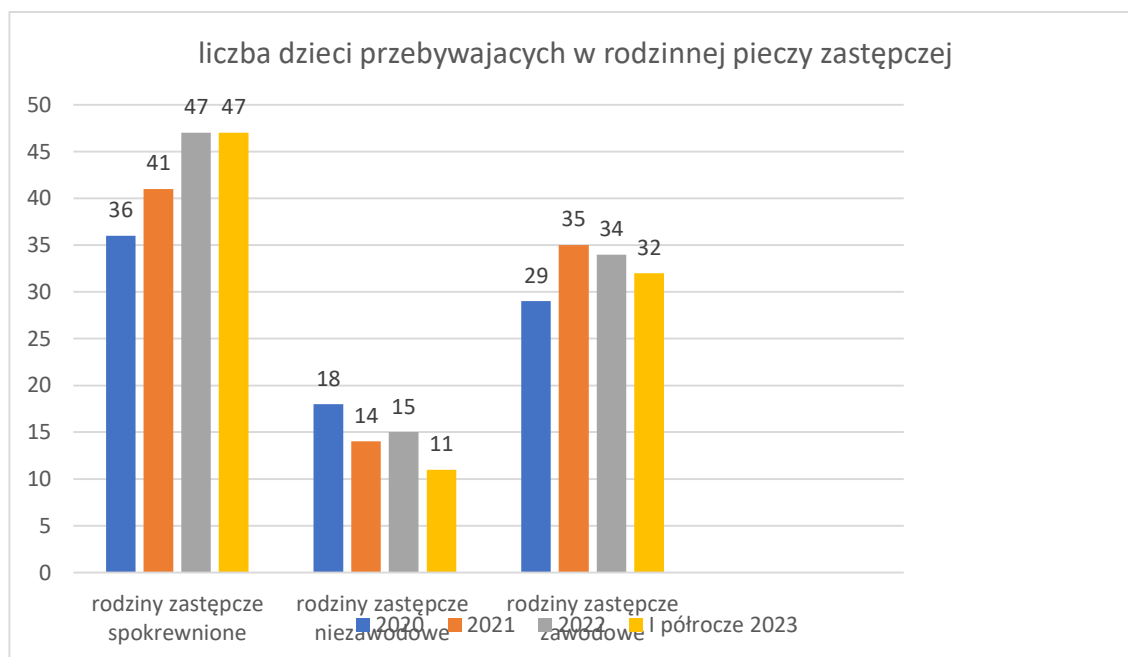
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR

Analizując powyższy wykres widać, że ilość rodzin zastępczych spokrewnionych jest wyższa od ilości rodzin zastępczych niezawodowych oraz zawodowych. Przyczyną tego stanu rzeczy może być fakt, że w przypadku konieczności znalezienia dla dziecka środowiska zastępczego poszukuje się najpierw w jego najbliższej rodzinie.

Należy tu zwrócić uwagę na to, że rodziny zastępcze tj. dziadkowie dzieci oraz rodzeństwo w większości mają bardzo niskie kompetencje wychowawcze, co powoduje, że rodziny te aby wykonać swoje zadania wymagają ogromnego wsparcia i pracy ze strony koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Ostatnie lata w organizowaniu pieczy zastępczej zarówno na terenie powiatu strzelecko – drezdeneckiego jak też całego kraju można określić jako „dramat”. Kandydaci praktycznie nie zgłaszają się, a jeżeli przychodzą to są osoby, które chcą być rodziną dla konkretnego dziecka, a więc nawet kiedy się przeszkolą to będą mieli tylko to dziecko z powodu, którego zgłosili się na szkolenie. Przychodzą też osoby, które już po szkoleniu niestety nie są w stanie udźwignąć tego zadania.

Na podstawie posiadanej dokumentacji wiadomo też, że nie przybywa rodzin zastępczych zawodowych, od kilku lat na terenie powiatu funkcjonuje 7 rodzin zawodowych. Należy tu też dodać, że niektóre z tych rodzin zbliżają się do wieku emerytalnego. Ponadto z wykresu wynika, iż zmniejsza się liczba rodzin niezawodowych.

Wykres 4. Liczba dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu w latach 2020-I półrocze 2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR

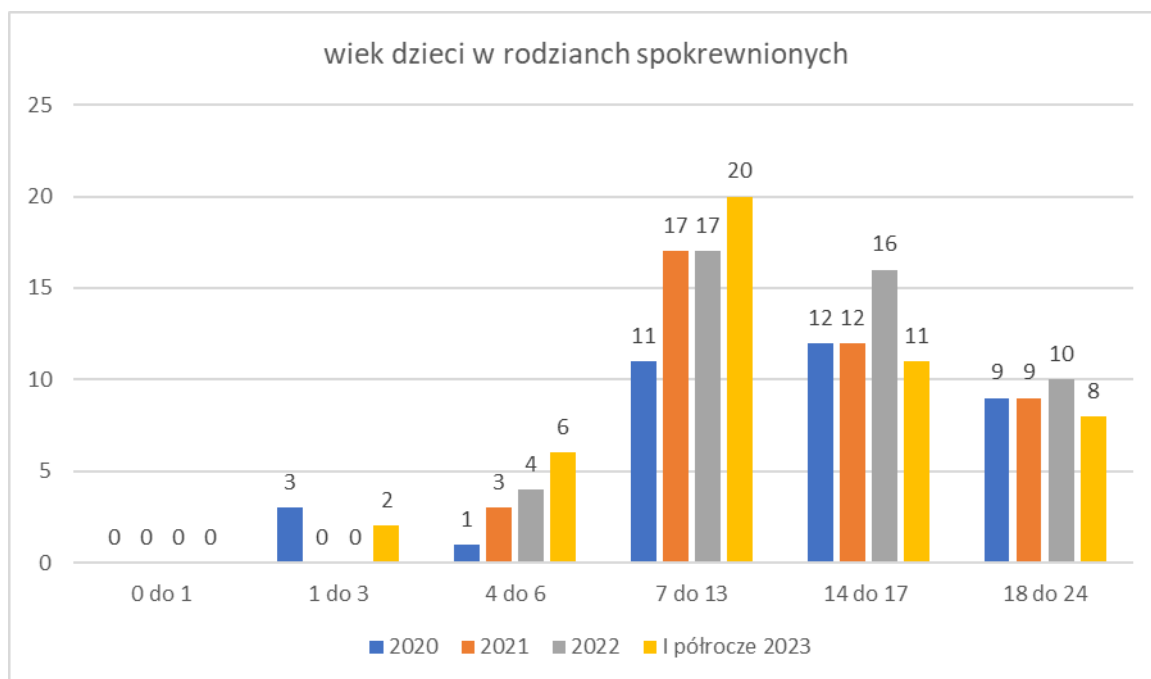
Na podstawie powyższych danych widać, że ilość dzieci przebywających w rodzinach zastępczych pozostaje na poziomie 83-96 dzieci. Najwięcej dzieci przebywa w rodzinach spokrewnionych można zauważyć tendencję wzrostową od 2020r. Z powyższego wykresu wynika, iż zmniejsza się liczba dzieci w rodzinach niezawodowych. Należy tu dodać, że w

rodzinach na terenie naszego powiatu przebywają również dzieci, które pochodzą z innych powiatów według stanu na dzień 30.11.2023 r. to 16 dzieci.

Należy tu zauważyć, że również dzieci z powiatu strzelecko-drezdeneckiego przebywają na terenie innych powiatów i tak:

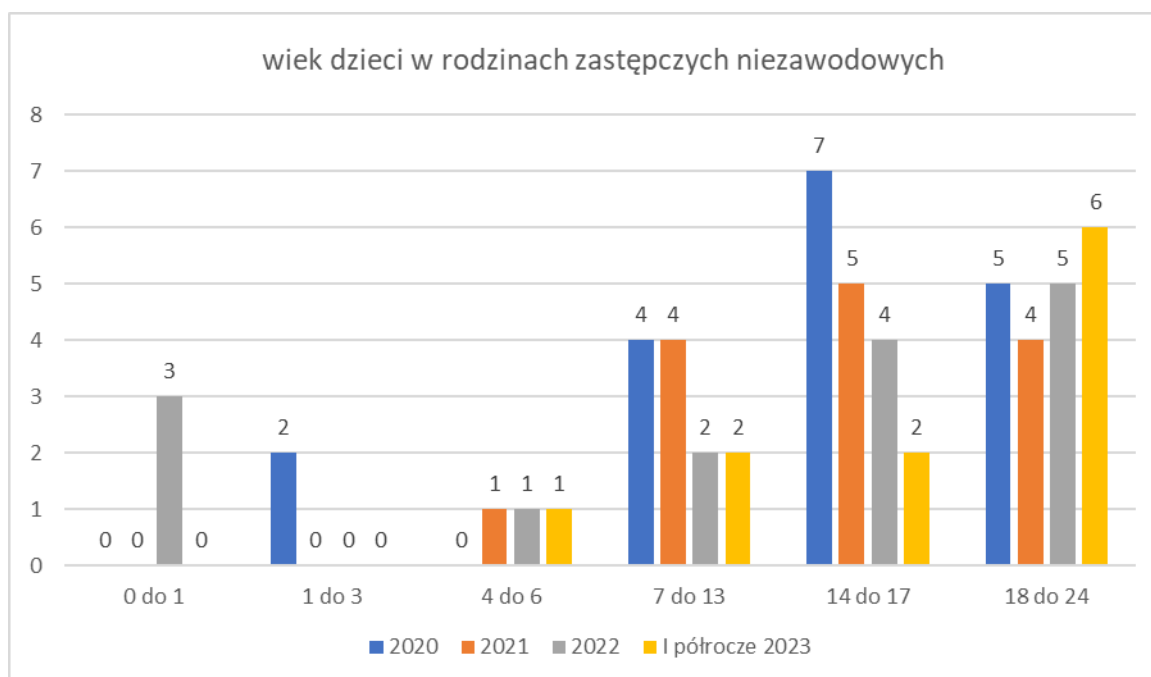
- rok 2020 – 15 dzieci w rodzinach zastępczych, 12 w placówkach opiekuńczo – wychowawczych ;
- rok 2021 – 14 dzieci w rodzinach zastępczych, 11 dzieci w placówkach opiekuńczo wychowawczych ;
- rok 2022 – 17 dzieci w rodzicach zastępczych, 7 dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych ;
- rok 2023 stan na 30.09.2023 – 19 dzieci w rodzinach zastępczych, 5 w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

Wykres 5. Wiek dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych.

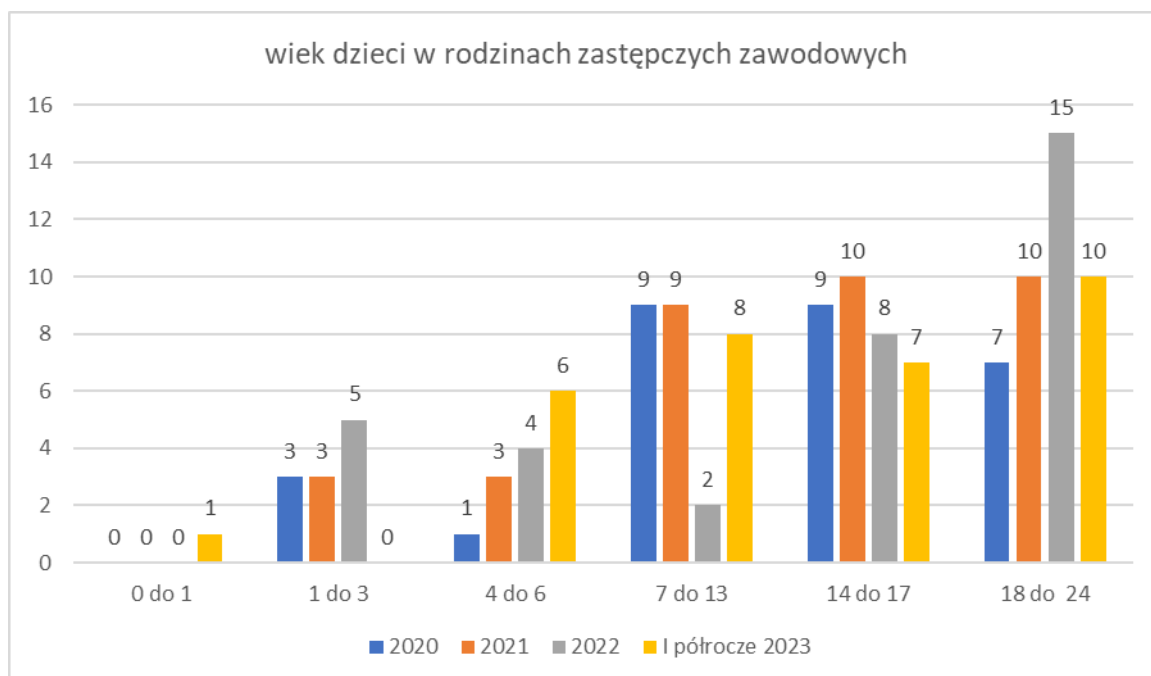
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR

Wykres 6. Wiek dzieci w rodzinach zastępczych niezawodowych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR

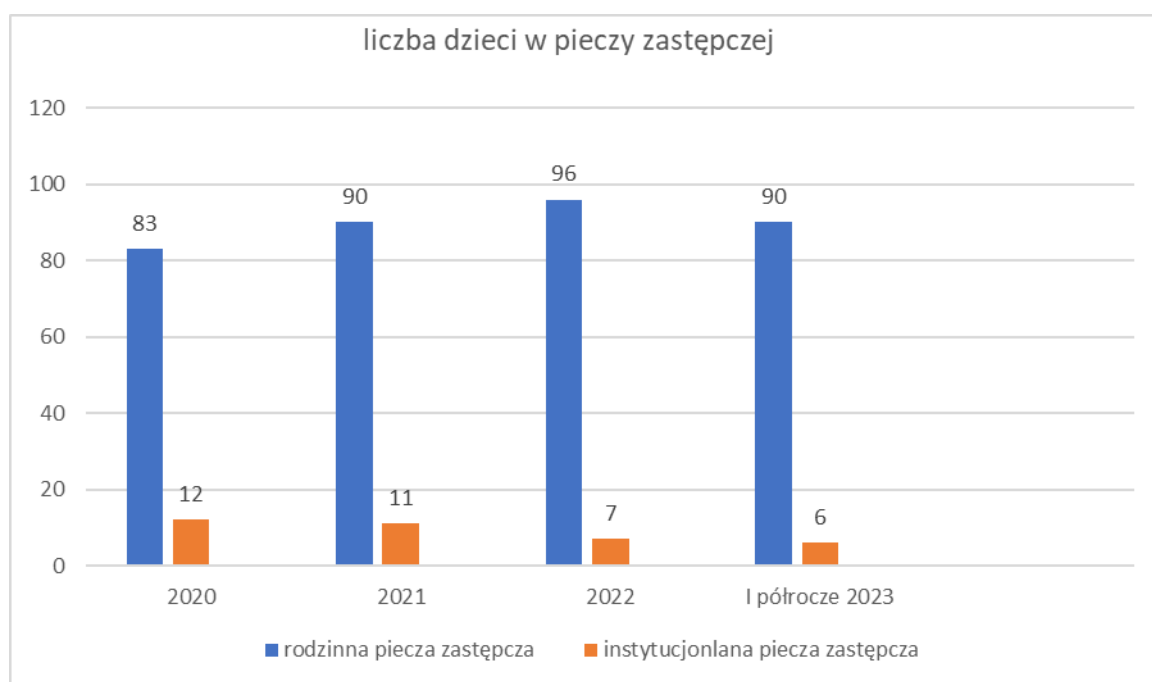
Wykres 7. Wiek dzieci w rodzinach zastępczych zawodowych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR

Na podstawie powyższych wykresów, które przedstawiają podział dzieci w pieczy zastępczej ze względu na wiek wyraźnie widać, że największą grupę wiekową stanowią dzieci w wieku 7-13 lat i 14-17 lat. W przedstawionych danych wyraźnie widać jak małą grupę wiekową stanowią dzieci do 7 roku życia oraz noworodki i niemowlęta pozostawione w szpitalu. Grupa wiekowa od 7 do 17 lat to grupa dzieci, dla której jest trudno znaleźć miejsce w rodzinnej pieczy zastępczej tj. im starsze dziecko tym trudniej znaleźć miejsce w rodzinie zastępczej. Jest to grupa wiekowa dzieci w której dzieci i młodzież są w wieku adolescencji co generuje dodatkowe problemy w opiece i wychowaniu. Dlatego też grupa ta została uwzględniona w działaniach prowadzonych w ramach realizacji projektu z EFS gdzie dzieci i młodzież będą mogły skorzystać np. wyjazdów integracyjnych uczestniczyć w wybranych kursach, szkoleniach i uzyskać wsparcie psychologiczne. Charakterystyka dzieci w pieczy zastępczej pokazuje, jak na przestrzeni lat zmienia się piecza zastępcza. Powiat Strzelecko – Dreźnieński nigdy nie miał na swoim terenie placówki opiekuńczo – wychowawczej. Placówka opiekuńczo – wychowawcza stanowi instytucjonalną pieczę zastępczą, w której umieszcza się dzieci powyżej 10 roku życia lub rodzeństwo gdy przynajmniej jedno z dzieci osiągnęło 10 rok życia. Placówka opiekuńczo – wychowawcza, która zostanie oddana do użytku, jest dobrym kierunkiem działań wobec kryzysu rodzinnej pieczy zastępczej.

Wykres nr 8. Liczba dzieci w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej .

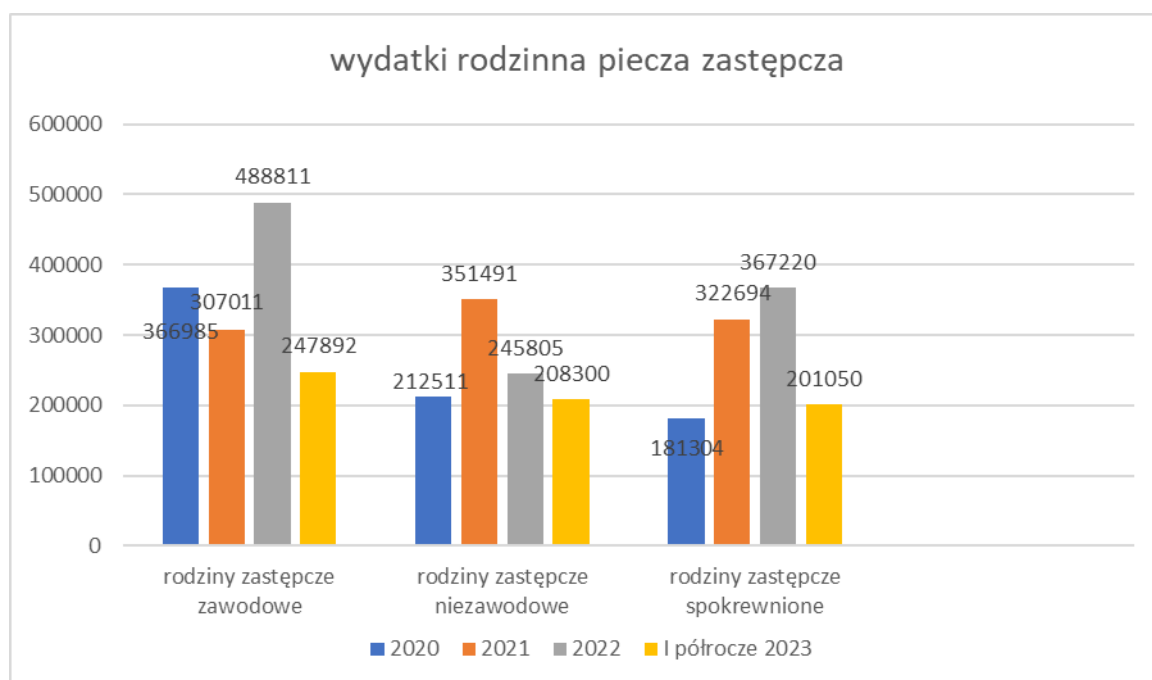

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR.

Wykres przedstawia liczby dzieci w rodzinach zastępczych oraz w instytucjonalnej pieczy zastępczej. O ile liczba dzieci utrzymuje się na podobnym poziomie, to w przypadku pieczy instytucjonalnej widać spadek. Można wysnuć wniosek, że sytuacja jest stabilna, jednak jest to błędny wniosek. Należy uwzględnić liczbę dzieci umieszczonych w rodzinach zawodowych, które są przeładowane, a część z nich jest w wieku emerytalnym i przedemerytalnym. Dlatego utworzenie placówki jest zabezpieczeniem potrzeb powiatu na przyszłość.

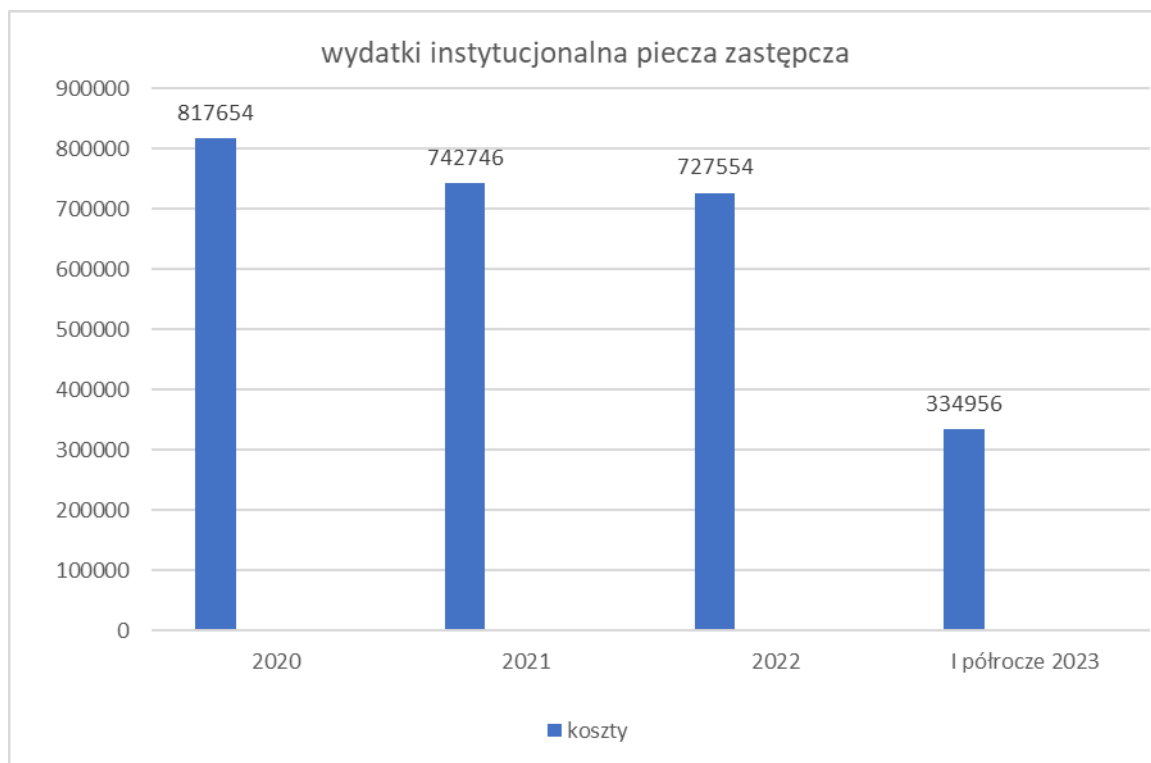
Na terenie powiatu strzelecko - drezdeneckiego rozpocznie w roku 2024 działalność placówka opiekuńczo – wychowawcza, z powyższych danych wynika, iż zmniejsza się liczba dzieci umieszczonych w placówkach ponieważ się usamodzielnia. Dzieci obecnie umieszczane są w rodzinach zastępczych, gdzie może przebywać nie więcej niż 3 -je dzieci a umieszczonych jest więcej dzieci. Utworzenie placówki pozwoli na odciążenie rodzin zastępczych i umieszczenie szczególnie licznych rodzeństw w placówce, których zgodnie z przepisami nie można rozdzielać. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych wynosi od 83 do 96.

Wykres nr 9. Wydatki na rodzinną pieczę zastępczą na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego z podziałem na typ rodziny.

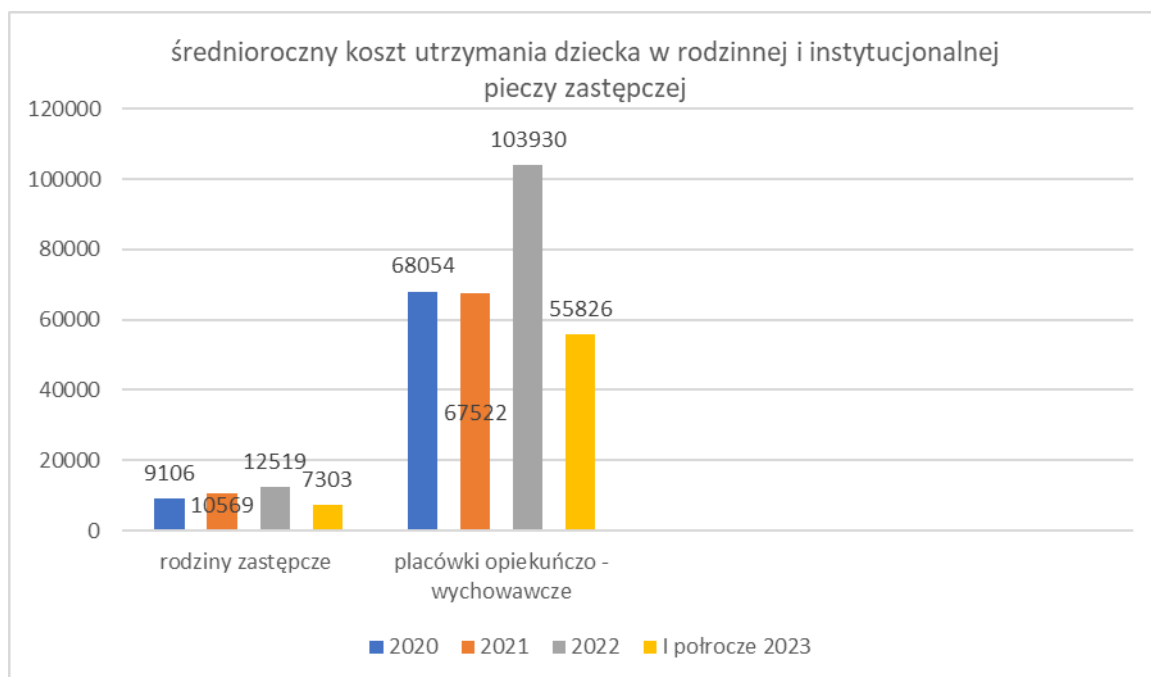
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR.

Wykres nr 10. Wydatki na instytucjonalną pieczę zastępczą dzieci pochodzących z terenu Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR.

Wykres nr 11. Średnioroczny koszt utrzymania dziecka w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR.

Organizacja pieczy zastępczej na terenie powiatu generuje wydatki. Powyższe wykresy przedstawiają jak kształtują się te wydatki na pieczę zastępczą rodzinną jak też instytucjonalną. Wyraźnie widać jak wysoki jest koszt utrzymania dziecka w pieczy instytucjonalnej. Wykres ten pokazuje też jak szybko wzrasta koszt utrzymania dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej w stosunku do rodzinnej pieczy zastępczej, która jest tańsza i dużo korzystniejsza pod względem emocjonalnym, psychologicznym i społecznym dla dziecka od placówki. Należy tu zwrócić uwagę na fakt, że dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo – wychowawczych poza powiatem mają utrudniony kontakt z rodziną biologiczną i przez to brak jest możliwości współpracy z rodzicami biologicznymi, a tym samym mała szansa na reintegrację rodziny i powrót dziecka do rodziny.

Powiat zobowiązany jest do organizowania pieczy zastępczej zarówno rodzinnej jak i też instytucjonalnej oraz do ponoszenia wydatków na opiekę i wychowanie. W kosztach partycypują gminy, z których pochodzą dzieci proporcjonalnie do okresu pobytu dzieci w pieczy zastępczej. Jak wiadomo rodzinna piecza zastępcza jest tańsza od instytucjonalnej chociaż z uwagi na to, że w rodzinach zastępczych zawodowych umieszcza się więcej dzieci niż przewiduje ustawa, zatrudnia się częściej osoby do pomocy przy dzieciach i przy pracach gospodarskich, co podwyższa koszt utrzymania dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej. O ile placówka opiekuńczo – wychowawcza rozwiąże problemy dotyczące umieszczenia dzieci starszych, nadal jest deficyt miejsc w rodzinnych formach pieczy zastępczej szczególnie dla młodszych dzieci. W związku z deficytem miejsc należy rozważyć przekształcenie rodzin zastępczych zawodowych w rodzinne domy dziecka (rodzinna forma). Przekształcenie 1 lub 2 rodzin pozwoli na zwiększenie liczby miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej, gdyż w rodzinnym domu dziecka można umieścić do 8 dzieci. Zachętą do przekształcenia będzie wyższe wynagrodzenie.

3.Osoby usamodzielniane.

Osoba, która po osiągnięciu pełnoletniości opuściła rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu rodzinnego lub socjalizacyjnego jest objęta pomocą mającą na celu jej życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem przez pracę socjalną, jak również przez pomoc:

- pieniądze na kontynuowanie nauki;
- pieniądze na usamodzielnienie;
- pieniądze na zagospodarowanie;

- w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych;
- w uzyskaniu zatrudnienia.

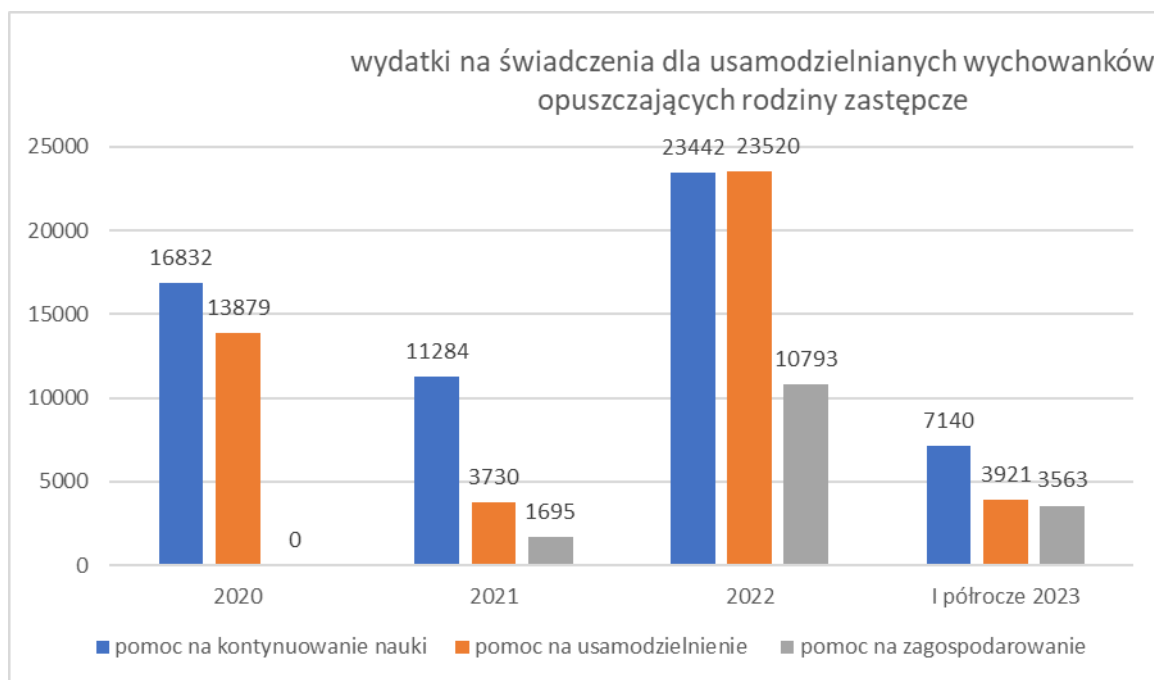
Pomoc na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie jest przyznawana osobie usamodzielnianej, która przebywała w pieczy zastępczej przez okres co najmniej:

-3 lat- w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną;
-1 roku- w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną.

Pomoc na usamodzielnienie oraz pomoc na zagospodarowanie jest przyznawana osobie usamodzielnianej. Pomoc na kontynuowanie nauki przyznaje się osobie usamodzielnianej, jeżeli kontynuuje naukę w szkole, w zakładzie szkolenia nauczycieli, w uczelni, na kursach, jeśli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia.

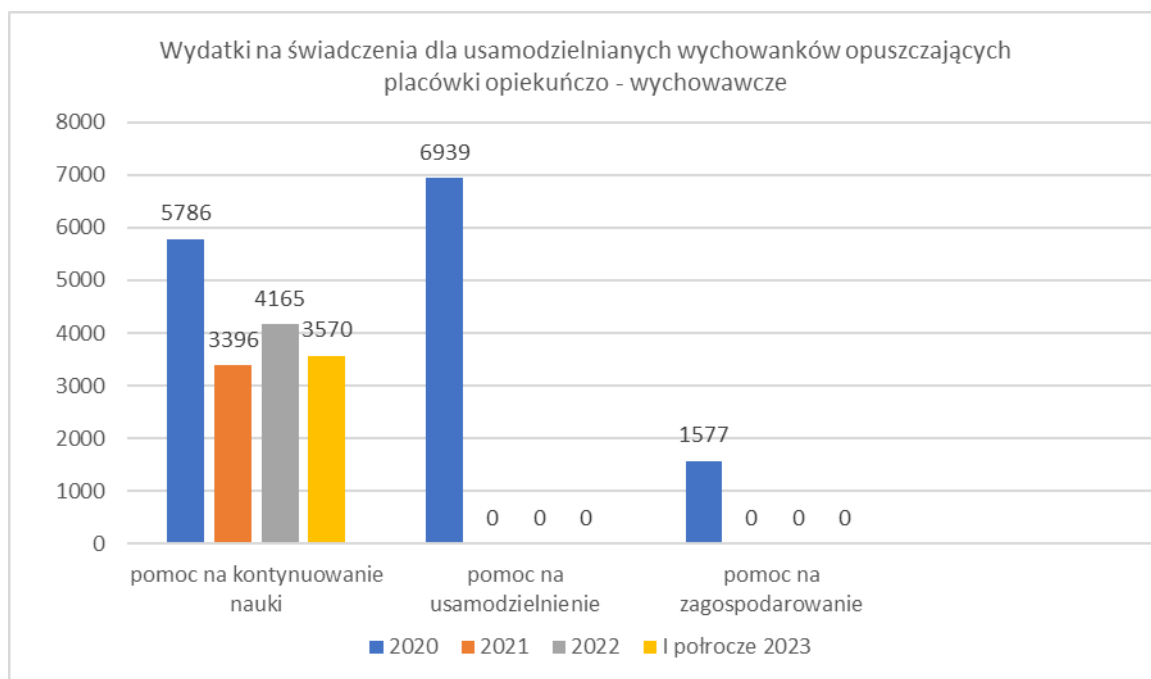
Dominującym problemem osób usamodzielnianych opuszczających pieczę zastępczą jest trudność w pozyskaniu mieszkania oraz odnalezienie się na rynku pracy. Główną przyczyną powyższych trudności jest bierność, niska motywacja w zakresie kształcenia i brak chęci do podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Usamodzielnieni wychowankowie mają wiele trudności w poruszaniu się po wszelkiego rodzaju instytucjach (w tym załatwianiu spraw urzędowych, regulowanie opłat, gospodarowanie domowym budżetem). Zatem, zadaniem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Drezdenku jest ukierunkowanie i wspieranie młodych osób opuszczających pieczę zastępczą, w celu prawidłowego ich funkcjonowania w społeczeństwie i pełnienia właściwych ról społecznych. Pomoc finansową na kontynuowanie nauki przyznaje się na czas edukacji, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25 roku życia. Wychowankom po opuszczeniu pieczy zastępczej przysługuje również pomoc na usamodzielnienie oraz zagospodarowanie. W/w świadczenia przyznawane są na podstawie obowiązujących przepisów. Warunkiem przyznania pomocy na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz zagospodarowanie jest złożenie wniosku oraz posiadanie zatwierdzonego przez Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie indywidualnego programu usamodzielnienia.

Wykres nr 12. Wydatki na świadczenia dla usamodzielnianych wychowanków opuszczających rodziny zastępcze.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR.

Wykres 13. Wydatki na świadczenia dla usamodzielnianych wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR.

Podsumowując należy zauważyć, że ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej umożliwia osobom pełnoletnim pozostanie w pieczy zastępczej do czasu ukończenia nauki jednak nie dłużej niż do 25 roku życia co powoduje, że brakuje miejsc w pieczy zastępczej. Dlatego też stosunkowo niewiele osób opuszcza pieczę zastępczą po osiągnięciu pełnoletności. Powoduje to, że powiat nadal ponosi koszty utrzymania jak przed osiągnięciem pełnoletności w rodzinach zastępczych i placówkach, które są wyższe niż pomoc dla osób usamodzielnianych i blokowane są miejsca w których można by umieszczać dzieci małoletnie wymagające opieki poza środowiskiem rodzinnym.

IV. Cele powiatowego programu rodzinnej pieczy zastępczej na lata 2024-2026

Po analizie sytuacji pieczy zastępczej na terenie powiatu tj. posiadanych zasobów i występujących potrzeb jako cel główny niniejszego programu wskazano.

Rozwój pieczy zastępczej na terenie powiatu strzelecko-drezdeneckiego

Cel szczegółowy I. Wsparcie rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu		
Cel operacyjny	Realizatorzy	Przewidywane efekty
Organizowanie warsztatów i szkoleń dla funkcjonujących już rodzin	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drezdenku	Zwiększenie kompetencji rodziców zastępczych.
Prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych.	Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej	Wsparcie rodziców zastępczych i zapobieganie wypaleniu zawodowemu rodziców zastępczych.
Organizowanie problemowych warsztatów dla dzieci z rodzin zastępczych.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drezdenku,	Poprawa funkcjonowania dzieci w rodzinach zastępczych
Pozyskiwanie rodzin pomocowych i wolontariuszy	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drezdenku	Wsparcie rodzin zastępczych w wypełnianiu swojej funkcji.
Wsparcie finansowe funkcjonujących rodzin poprzez zwiększanie wynagrodzeń zawodowych rodzin zastępczych aby zachęcić do podejmowania roli rodziny zastępczej	Powiat Strzelecko-Drezdenecki	Więcej kandydatów do pełnienia funkcji zawodowej rodziny zastępczej

Cel szczegółowy II Pozyskiwanie nowych rodzin zastępczych		
Cel operacyjny	Realizatorzy	Przewidywane efekty
Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego poprzez uczestnictwo w imprezach lokalnych na terenie powiatu oraz prasie lokalnej	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Dreżdenku	Zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej rodzinnych form opieki zastępczej.
Organizowanie kampanii na rzecz rozwoju rodzicielstwa zastępczego na terenie powiatu oraz cykliczne organizowanie dni otwartych dla osób zainteresowanych pieczę zastępczą	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Dreżdenku	Pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej
Obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego na terenie powiatu	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Dreżdenku	Docenienie pracy rodzin zastępczych.
Tworzenie nowych rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych (RDD i pogotowie rodzinne)	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Dreżdenku	Zwiększenie liczby miejsc w rodzinach zastępczych.
Przekształcenie dwóch rodzin zawodowych w rodzinne domy dziecka	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Dreżdenku	Umieszczenie większej liczby dzieci w pieczy zastępczej.
Współpraca lokalnych instytucji działających na rzecz rodziny mającej na celu pozyskiwanie kandydatów do pełnienia zastępczych form opieki.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Dreżdenku	Zwiększenie liczby rodzin zastępczych.
Cel szczegółowy III Utworzenie placówki opiekuńczo- wychowawczej na terenie powiatu.		
Cel operacyjny	Realizatorzy	Przewidywane efekty
Utworzenie placówki opiekuńczo - wychowawczej na terenie powiatu	Powiat strzelecko -dreżdenecki	Utworzenie placówki pozwoli na umieszczanie dzieci na terenie powiatu którego są mieszkańcami i ułatwi pracę z rodziną dziecka.
Cel szczegółowy IV Wsparcie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej		

Cel operacyjny	Realizatorzy	Przewidywane efekty
Wsparcie finansowe i rzeczowe – pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki – pomoc pieniężna na usamodzielnienie – pomoc na zagospodarowanie	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Dreżdenku	Zabezpieczenie materialnych potrzeb usamodzielnionych wychowanków.
Tworzenie miejsc pobytu dla osób opuszczających pieczę zastępczą poprzez utworzenie mieszkań chronionych przy tworzonej placówce	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Dreżdenku	Umożliwienie usamodzielnionym wychowankom samodzielnego zamieszkania.
Współpraca z gminnymi komisjami mieszkaniowymi z poszczególnych gmin	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Dreżdenku	Pomoc w uzyskaniu mieszkania z zasobów gminy
Wsparcie w procesie usamodzielnienia	-Opiekunowie usamodzielnienia -Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, -Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Dreżdenku	Pomoc w znalezieniu pracy oraz uzyskaniu mieszkania z zasobów gminy

V. Limit rodzin zastępczych na lata 2024-2026

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej powiat opracowuje i realizuje program dotyczący rozwoju pieczy zastępczej, w którym określa coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Na okres 2024-2026 planuje się podpisanie umowy w każdym roku tj. 2024,2025 i 2026 z jedną rodziną zastępczą spełniającą warunki o których mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Szczególny nacisk będzie kładziony na pozyskanie nowych kandydatów i podpisanie umowy z rodzinami zastępczymi zawodowymi (nowo przeszkolonymi), które będą gotowe przyjąć większe rodzeństwa. Obecnie odczuwa się znaczący brak zawodowej rodziny zastępczej

o charakterze pogotowia rodzinnego, w którym umieszcza się dzieci interwencyjnie.

Tabela 1. Limit rodzin zastępczych na lata 2024 – 2026.

Rok	2024	2025	2026
Limit rodzin zgodnie z art. 54 ww. ustawy	1	1	1

VI. Źródła finansowania programu

1. Budżet Powiatu Strzelecko- Drezdeneckiego
2. Budżetu Państwa (MRP i PS, wojewody)
3. Środki zewnętrzne pozyskane w ramach konkursów
4. Środki pozyskane z UE

VII. Realizatorzy programu

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drezdenku – organizator rodzinnej pieczy zastępczej.

VIII. Ewaluacja

Ewaluacja Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024-2026 będzie przebiegała w oparciu o analizę i interpretację zebranych danych własnych. W ramach ewaluacji sprawdzone zostaną realizowane działania w projekcie oraz czy został osiągnięty cel strategiczny. Pozyskane dane umożliwią ocenę wartości programu oraz pomogą w dalszym jego planowaniu, realizacji i rozwoju działań. Analiza zebranych danych pozwoli na sprawdzenie skuteczności i efektywności przyjętych założeń. Program stanowi dokument otwarty i zmienny. Wobec tego, można go modyfikować wraz ze zmieniającymi się potrzebami, przepisami prawnymi oraz środkami finansowymi.

Uzasadnienie

Na podstawie art. 180 pkt.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r., poz. 1426– tekst jednolity ze zmianami) do zadań własnych powiatu należy: „*opracowanie i realizacja 3 – letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych*”, w związku z kończącym się trzyletnim programem na lata 2020 – 2023 konieczne jest przyjęcie przez Radę powiatu strzelecko - drezdeneckiego w formie uchwały w/w programu na lata 2024 - 2026 opracowanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drezdenku – Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej.